

Total No. of Printed Pages—7

**2 SEM FYUGP GECD2**

**2024**

( May/June )

**RURAL DEVELOPMENT**  
( Generic Elective Course )

Paper : GECD2

( Rural Society and Economy of India )

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks  
for the questions*

1. চমু উত্তৰ দিয়া/সুৰ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা :  $1 \times 8 = 8$

Give brief answers/Choose the correct  
answer :

(a) প্ৰামা সামাজিক সংস্থা কি ?

What is rural social institution?

(b) প্রধান কৃষিজাত সামগ্রীর ন্যূনতম সমর্থন মূল্য চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰে

Minimum support prices for major agricultural products are fixed by the government

(i) বীজ সিঁচাৰ পিছত  
after sowing

(ii) শস্যৰ সময়ৰ মাজভাগত  
in the middle of the crop period

(iii) বীজ সিঁচাৰ বতৰ আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে  
before the start of sowing season

(iv) ওপৰৰ কোনোটোৱেই নহয়  
None of the above

(c) স্বজন পদ্ধতি বুলিলে কি বুজা ?  
What do you mean by kinship system?

(d) ভাৰতৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলত শিশু মৃত্যুৰ হাৰ কিমান ?  
What is the infant mortality rate in rural areas of India?

(e) উচ্চ উৎপাদনক্ষম জাতৰ বীজ গ্ৰহণক কি বিপ্লৱ বুলি জনা যায় ?  
Adoption of high yielding varieties of seeds is known as

(i) বগা বিপ্লৱ  
White Revolution

(ii) বঙা বিপ্লৱ  
Red Revolution

(iii) নীলা বিপ্লৱ  
Blue Revolution

(iv) সেউজ বিপ্লৱ  
Green Revolution

(f) নিবনুৱা সমস্যাৰ সংজ্ঞা দিয়া।  
Define unemployment problem.

(g) MGNREGA কেতিয়াৰ পৰা আৰম্ভ কৰা হৈছিল ?  
When was MGNREGA launched?

(h) জাতি ব্যৱস্থা বুলিলে কি বুজা ?  
What do you mean by caste system?

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : 4×4=16  
Write short notes on (any four) :

(a) ঋতুকালীন নিবনুৱা  
Seasonal unemployment

(b) স্বাস্থ্য আৰু শিক্ষাৰ মাজত সংযোগ  
Linkage between health and education

(c) ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য নীতি  
National Health Policy of India

(d) MGNREGA



(e) গ্রাম্য ঔদ্যোগীকৰণ  
Rural industrialization

(f) গ্রাম্য জনসংখ্যা গঠনৰ গতিধাৰা আৰু পৰিৱৰ্তন  
Trend and changes in the composition of rural population

3. (a) গ্রাম্য ভাৰতৰ নিবনুৱাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ কি কি? ভাৰতৰ নিবনুৱাৰ সমস্যা সমাধানৰ বিভিন্ন উপায়সমূহ আলোচনা কৰা।

11

What are the different types of unemployment in rural India? Discuss the various measures for eradicating unemployment problem in India.

অথবা / Or

(b) সমাজ পুনঃগঠন আৰু গ্রামোন্নয়নত আত্মসহায়ক গোটৰ তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা।

Discuss the significance of SHGs in social reconstruction and rural area development.

4. (a) জৈৱিক কৃষিকাৰ্য বুলিলে কি বুজা? প্ৰকৃতিগত কৃষিকাৰ্যয়ে কিদৰে অবিৰত বহনযোগ্য বিকাশ সাধন হোৱাত কেনেকৈ সহায় কৰিব পাৰে, সেই বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

4+7=11

What do you mean by organic farming? How can organic farming help in improving sustainable development of economy? Explain.

অথবা / Or

(b) ভূমি সংস্কাৰৰ বাবে কি কি পদক্ষেপ লোৱা হৈছিল? ভূমি সংস্কাৰৰ বাস্তবায়নৰ বাৰ্থতাৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

6+5=11

What are the different measures taken for land reforms? Explain the causes of failure in implementation of land reforms.

5. (a) ভাৰতৰ গ্ৰাম্য শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বৰ্তমান অৱস্থাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা।

11

Describe the present status of rural education in India.

অথবা / Or

(b) ভাৰতৰ গ্ৰাম্য স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁঠনিক বৰ্তমান পৰিস্থিতিৰ বিৱৰণ দিয়া। বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ সাম্প্ৰতিক কালত ৰাজ্যই কি কি গুৰুত্বপূৰ্ণ জনস্বাস্থ্য ব্যৱস্থা হাতত লৈছে, আলোচনা কৰা।

6+5=11

Explain the current scenario of rural health infrastructure of India. Discuss the major public health measures undertaken by the State in recent years to control diseases.



6. (a) কোৱা হয় যে ভাৰতত সম্পদৰ স্তৰীকৰণে জাতিগত স্তৰীকৰণক অনুকৰণ কৰে।

উপৰোক্ত প্ৰেক্ষাপটত ভাৰতত জাতি আৰু অৰ্থনৈতিক বৈষম্যৰ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰা। লগতে ভাৰতত জাতিগত বৈষম্য দূৰ কৰিবলৈ লোৱা পদক্ষেপসমূহৰ বিষয়েও আলোচনা কৰা।

6+6=12

In India it is said that the wealth hierarchy mimics the caste hierarchy.

In the above context, establish the relationship between caste and economic inequality in India. Also discuss the initiatives taken to address the caste inequality in India.

অথবা /Or

(b) যুটীয়া পৰিয়াল বুলিলে কি বুজা? যুটীয়া পৰিয়ালৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। যুটীয়া পৰিয়াল ব্যৱস্থাৰ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণসমূহৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

3+5+4=12

What is joint family? Discuss the merits and demerits of joint family. Explain the causes for changes in the joint family system.

7. (a) শ্ৰমশক্তি আৰু কৰ্মশক্তিৰ মাজৰ পাৰ্থক্য লিখা। গ্ৰাম্য নিবনুৱাৰ প্ৰকাৰসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। কৰ্মশক্তিৰ অংশগ্ৰহণৰ অনুপাত চহৰ অঞ্চলতকৈ গ্ৰাম্য অঞ্চলত অধিক হোৱাৰ কাৰণ কি?

4+4+3=11

Differentiate between labour force and workforce. Explain the types of rural unemployment. Why is the workforce participation ratio higher in rural areas than a urban areas?

অথবা /Or

(b) কৃষিৰণ্ড আৰু অনা-কৃষিৰণ্ড উৎপাদনৰ বিভিন্নতা আৰু ভাৰতৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ অৰ্থনীতিৰ গাঁঠনিগত কাপান্তৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

4+3+4=11

Discuss the diversification of farm and non-farm sectors and structural transformation of rural economy of India.

\*\*\*